

УДК 343.98

Кристина Сергіївна ДМИТРІЄВА,

старший судовий експерт відділу економічних досліджень

Харківського науково-дослідного

експертно-криміналістичного центру МВС України

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО СУДОВО-ЕКСПЕРТНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Національним законодавством передбачено, що державні спеціалізовані установи, які виконують судові експертизи, користуються правом встановлювати міжнародні наукові зв'язки з установами судових експертиз, інших держав, проводити спільні наукові конференції, симпозиуми, семінари, обмінюватися стажистами, науковою інформацією і друкованими виданнями та здійснювати спільні видання в галузі судової експертизи і криміналістики.

Так, останній розділ IV «Міжнародне співробітництво в області судової експертизи» Закону України «Про судову експертизу» присвячений міжнародному співробітництву державних судово-експертних установ України у галузі судово-експертної діяльності.

У статтях 22 і 23 розглянуто порядок проведення судових експертиз за дорученням правомочної сторони чи органу іноземної держави, а також залучення для спільного проведення судових експертиз фахівців інших держав. Остання, 24 стаття, передбачає можливість міжнародного співробітництва державних СЕУ в сфері не тільки практичної, а й наукової діяльності [1].

Також ці питання розглядаються в розділі 6 «Міжнародне співробітництво в галузі судово-експертної діяльності» законопроекту «Про судово-експертну діяльність в Україні» [2].

Однак питання міжнародного співробітництва представлені лише найбільш загальними положеннями, що не містять конкретних приписів, що стосуються важливих аспектів діяльності судових експертів.

У зв'язку з цим, з урахуванням практики міжнародного співробітництва та чинного законодавства України, пропонується доповнити розділ 4 «Міжнародне співробітництво в галузі судової експертизи» Закону України «Про судову експертизу» наступними положеннями:

Доповнити ч. 1 ст. 22 «Проведення судової експертизи за дорученням відповідного органу чи особи іншої держави» текстом наступного змісту: *«Діяльність судово-експертної установи по організації і проведенню судової експертизи для іноземних держав і*

міжнародних організацій здійснюється відповідно до міжнародних договорів та згідно з процесуальним законодавством України». Таке доповнення обумовлено тим, що в процесуальному законодавстві України (зокрема, в КПК), є норми, що регулюють взаємодію з іноземними судовими та іншими органами, в тому числі і з питань проведення судових експертиз.

При реалізації завдань міжнародного співробітництва слід наголосити про дотримання положень міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Виходячи з подальшого змісту глави IV Закону України «Про судову експертизу», стаття 23 передбачає можливість залучення фахівців інших держав для спільного проведення судових експертиз і визначає суб'єктів СЕД та процедуру проведення й оплати спільної експертизи. При цьому, стаття 23 не передбачає можливості залучення державних судових експертів, які є працівниками судово-експертних установ України для проведення судової експертизи за кордоном.

В зв'язку з чим, пропонується доповнити ст. 23 «Залучення фахівців з інших держав для спільного проведення судових експертиз» текстом наступного змісту: *«Відповідно до чинного процесуального законодавства та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, державні судові експерти, включені до державного реєстру судових експертів, можуть бути залучені на добровільних засадах в якості судових експертів для виконання судової експертизи за кордоном одноосібно або в складі комісії судових експертів. При цьому, судові експерти проводять свої дослідження і оформляють їх результати за правилами, встановленими міжнародним договором або процесуальними правилами країни перебування дотримуючись принципів судово-експертної діяльності, викладених в статті 3 цього Закону».*

Стаття ст. 24 Закону України «Про судову експертизу» визначає право спеціалізованих державних СЕУ на встановлення міжнародних наукових зв'язків з відповідними установами судових експертиз, криміналістики тощо інших держав.

Поряд з цим, з метою поглиблення міжнародної співпраці в галузі судово-експертної діяльності пропонуємо розширити положення ст. 24 «Міжнародне наукове співробітництво», доповнивши текстом наступного змісту: *«Судові експерти, які є працівниками державних спеціалізованих установ, вправі вступати в члени і брати участь в діяльності міжнародних та іноземних неурядових професійних об'єднань судових експертів з метою підвищення своєї кваліфікації і отримання необхідної науково-методичної інформації».*

Важливим напрямом співробітництва у сфері судово-експертної діяльності є міжнародна правова допомога. Таке співробітництво здійснюється як у сфері криміналістики, так і безпосередньо у сфері судової експертизи.

Законом України «Про судову експертизу» (ст. 22) передбачено, що міжнародне співробітництво у галузі судової експертизи може здійснюватися у формі проведення судової експертизи за дорученням відповідного органу чи особи іншої держави, з якою Україна має угоду про взаємну правову допомогу і співробітництво. Однак, за відсутності угоди, слід при вирішенні окреслених питань керуватися принципом взаємності [3, с. 150].

З огляду на вищезазначене, пропонуємо доповнити главу 4 Закону України «Про судову експертизу» окремою новою статтю **«Проведення судової експертизи за запитом про взаємну правову допомогу компетентного органу іноземної держави»** наступного змісту:

«1. Судова експертиза може бути проведена за запитом про правову допомогу зацікавленим органом влади і посадових осіб іноземних держав відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, міжнародними угодами або на основі принципу взаємності.

2. При виконанні такої експертизи застосовуються норми відповідного процесуального законодавства, проте можуть бути застосовані процесуальні норми законодавства іноземної держави відповідно до міжнародних договорів, міжнародними угодами або на основі принципу взаємності, якщо це не суперечить законодавству і міжнародним зобов'язанням України.

3. При виконанні судової експертизи за запитом іноземної держави можуть бути присутніми представники іноземної держави, якщо це передбачено міжнародними договорами України або письмовим зобов'язанням про взаємодію на основі принципу взаємності».

Реалізація вищенаведених пропозицій матиме наслідком гармонізацію та удосконалення експертного національного законодавства, отримання міжнародного визнання експертних висновків в цілому, підвищення професійної майстерності працівників судово-експертних установ.

Список бібліографічних посилань: 1. Про судову експертизу : закон України від 25.02.1994 № 4038-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 10.10.2019). 2. Про судово-експертну діяльність в Україні : проект закону України від

30.03.2017 № 6264 / ініціатор І. О. Лапін // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=61469 (дата звернення: 10.10.2019).
З. Лопата О. А. Міжнародне співробітництво експертної служби МВС України. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2017. Вип. 2–3 (6–7). С. 262–263.

Одержано 14.10.2019

УДК 343.983(477)

Світлана Вікторівна ЄВДОКІМЕНКО,

доктор юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінально-правових

дисциплін та адміністративного права

Харківського економіко-правового університету;

 <https://orcid.org/0000-0003-2924-6621>

СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА РОЗРАХУНКУ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ НЕРУХОМОСТІ ПІД ЧАС ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Діджиталізація, переведення інформації в цифрову форму, – це нова ера розвитку цифрової економіки в Україні, що зачіпає всі області сучасної економіки.

Першим комплексним кроком у напрямку розбудови цифрової економіки в Україні є Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р від 17 січня 2018 року «Про концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» [1].

Діджиталізація (цифрові технології) приходить на заміну старим засобам електронної комунікації – телефону, факсу, телеграфу. І діджиталізація означає зміну не тільки в тому, **як** ми комунікуємо, але й **що** ми комунікуємо. Нові цифрові технології дозволяють створювати і поширювати величезні обсяги інформації майже необмеженому колу осіб [2].

Але для запровадження таких цифрових технологій в економіці на державному рівні необхідна багаторічна відповідна підготовка: розробка методичних алгоритмів розрахунків, системи збору інформації, їх періодична актуалізація та багато іншого. На розгляд Верховної Ради України внесено законопроект № 2047-1 від 13.09.2019 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ліквідації корупційних схем у сфері оцінки об'єктів нерухомості шляхом діджиталізації розрахунку податкової вартості нерухомості», у якому пропонується «*дворівнева система*»: приватний